

ชีวิตคู่

BIA
www.life-brary.com

ธรรมะใกล้มือ

ธรรมะเล่มน้อย

เป็นหนังสือธรรมะขนาดพกพา รายเดือน ๑๒ เล่ม ๑๒ เดือน เพื่อเจริญสติ และแสวงหาปัญญาเบื้องต้นสำหรับคนไม่มีเวลาศึกษาเนื้อหาโดยละเอียด

สามารถมีส่วนร่วมได้โดย...

๑. ผู้ที่อ่านแล้วคิดว่าดีมีประโยชน์ โปรดส่งมอบให้แก่ผู้อื่นต่อ เปรียบดั่งให้ทาน.
๒. สนับสนุนการจัดพิมพ์หนังสือธรรมะเล่มน้อยตามกำลัง.
๓. เลือกจัดพิมพ์หนังสือธรรมะเล่มน้อย เพื่อเผยแพร่ในวาระต่างๆ เช่น งานวันขึ้นปีใหม่ งานวันเกิด งานสมรส งานเฉลิมฉลอง งานบุญ งานศพ ฯลฯ โดยสามารถเลือกเอาเฉพาะส่วนที่เป็นธรรมบรรยายและพิมพ์บางส่วนเพิ่มเติมได้

ธรรมะดีๆ มีติดตัวไว้ เพื่อเจริญสติและปัญญา

ร่วมเป็นเจ้าของภาพ
พิมพ์ธรรมะเล่มน้อยได้ที่
หอจดหมายเหตุพุทธทาส อินทปัญโญ
โทร. ๐ ๒๙๓๖ ๒๘๐๐

รายชื่อหนังสือธรรมะเล่มน้อย

๑๒ เล่ม สำหรับปี ๒๕๕๖ ประกอบด้วย

๑. ธรรมะเผด็จการ
๒. ความเป็นไปของจิต
๓. ความเข้าใจถูกต้องเกี่ยวกับศาสนา
๔. พุทธบริษัทไม่ต้องใช้ยารงับประสาท
๕. ธรรมที่ลูกของพระพุทธเจ้าควรปฏิบัติ
๖. การบวชคือการบังคับตัวเอง
๗. โทษที่เกิดเพราะไม่มีวินัย
๘. อย่างนั้นเอง
๙. มะพร้าวนาฬิกา
๑๐. ชีวิตโหวง
๑๑. สติ
๑๒. สันติภูมิ

๑๒ เล่ม สำหรับปี ๒๕๕๗ ประกอบด้วย

๑. ธรรมะทำไมกัน
๒. แผ่นดินรองรับร่างกาย ธรรมะรองรับจิตใจ
๓. สิ่งที่เราเรียกว่ากิเลส
๔. ธรรมคือสิ่งจำเป็นแก่มนุษย์สำหรับป้องกันและแก้ไข
๕. สิ่งซึ่งเป็นอุปสรรคแก่การเลิกอายุ
๖. ทุกสิ่งอยู่เหนือปัญหา
๗. รู้จักธรรมะให้ถึงที่สุด
๘. หลักธรรมที่ทุกคนควรทราบ
๙. ธรรมที่เป็นเครื่องมือในการเดินทาง
๑๐. ผลพลอยได้ที่เนื่องถึงกันและกันในโลก
๑๑. ประโยชน์สูงสุดของธรรมะ
๑๒. ธรรมะคือหน้าที่

๑๒ เล่ม สำหรับปี ๒๕๕๘ ประกอบด้วย

๑. ธรรมคือหน้าที่ของสิ่งที่มีชีวิต
๒. ชีวิตคู่
๓. ธรรมะกับการปฏิบัติ
๔. วันสงกรานต์
๕. การระงับความขัดแย้งด้วยสัมมาทิฐิ
๖. ธรรมชาติช่วยได้

BUDDHA'S DHARMA ARCHIVES

หอจดหมายเหตุพุทธทาส อินทปัญโญ

ชีวิตคู่

โดย
พุทธทาสภิกขุ

ลำดับที่ ๒ ประจำปี ๒๕๕๘

www.life-brary.com

อบรมนักศึกษามหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
บรรยายเมื่อวันที่ ๑๙ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๒๓
ผู้ถอดคำบรรยาย คุณสุนิตา วรวงศ์วิสุ
ผู้ตรวจทาน คุณสาวิตรี สุกุล

ชีวิตคู่

นักศึกษา ผู้สนใจในธรรมทั้งหลาย,

ในการบรรยายครั้งนี้ พูดโดยหัวข้อว่า **ชีวิตคู่** ตามที่ท่านกำหนดให้ แต่ขยายความ หรือตัวหนังสือออกไปนิดหนึ่งว่า **ชีวิตที่ต้องอยู่กันเป็นคู่** ขอให้ทบทวนถึง การบรรยายครั้งที่แล้วมาที่เราพิจารณาชีวิตกันในแง่มุมต่างๆ ที่เกี่ยวกับสิ่งที่เรียกว่า ธรรม ตามที่ควรจะทราบ มันเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกันอยู่ระหว่างชีวิตกับสิ่งที่เรียกว่า

ธรรม แต่ถ้ามองให้ลึกไปกว่านั้น ตามวิธีการของ
พุทธบริษัทแล้ว มันยิ่งกว่านั้นคือมันกลายเป็น
สิ่งเดียวกัน ชีวิตก็คือธรรม ธรรมก็คือธรรม
เพราะว่าไม่มีอะไรที่มีใช่ธรรม นี่ควรจะจำไว้ด้วย

เคยบรรยายมาหลายสิบครั้งแล้ว ที่ว่า
ธรรมนั้นคือทุกสิ่ง ธรรมคือตัวธรรมชาติ ธรรม
คือตัวกฎของธรรมชาติ ธรรมคือตัวหน้าที่ตาม
กฎ แล้วธรรมคือผลเกิดจากหน้าที่ นี่ขอให้
พยายามทำความเข้าใจและจำไว้เป็นหลัก คำว่า
ธรรม ใน ๔ ความหมายอย่างนี้ และต่อไปข้าง
หน้านั้น จะศึกษาสิ่งที่เรียกว่า ธรรม ได้โดย
สะดวก ครบถ้วนบริบูรณ์ เพราะคำว่า ธรรม
หมายถึง ทุกสิ่งไม่ยกเว้นอะไร แม้แต่สิ่งที่มีใช่
ธรรม ที่เราเรียกกันเดี๋ยวนี้ว่า อธรรม อธรรม มัน
ก็คือธรรม เพราะว่าธรรมมันหมายถึงธรรมชาติ
ทั้งหมดไม่ยกเว้นอะไร

ชีวิตนี้ก็เป็นธรรมชาติ ทั้งร่างกายและจิตใจ ธรรมคือกฎของธรรมชาติ ในร่างกาย ในชีวิตจิตใจนี้ มันมีกฎของธรรมชาติอยู่ สิ่งอยู่ควบคุมอยู่ มันจึงเป็นไปตามกฎของธรรมชาติ ตั้งแต่อยู่ในท้องแม่ จนออกมา จนตาย มันควบคุมอยู่ด้วยกฎของธรรมชาติ มีกฎของธรรมชาติบังคับให้เป็นไป มันก็มีหน้าที่ตามกฎของธรรมชาติ เซลล์แต่ละเซลล์ที่ประกอบกันเป็นร่างกายนี้มันก็มีหน้าที่ ตามหน้าที่ของเซลล์ ประกอบเป็นหน่วยๆ เป็นกลุ่มๆ เป็นส่วนๆ เป็นภาคๆ กระทั่งเป็นกล้ามเนื้อ เป็นเลือด เป็นอะไร มันก็มีหน้าที่ นี้เรียกว่ามันมีหน้าที่ กระทั่งเป็นคน แล้วก็มีหน้าที่ตามความหมายของคน

ที่นี้ผลที่เกิดจากการทำหน้าที่ จะได้ผลเป็นอย่างไรบ้าง เป็นสุข เป็นทุกข์ เป็นแล้วแต่มันไปทำหน้าที่ อะไรเข้า นี่มองเห็นธรรมใน

ความหมายที่สมบูรณ์อย่างนี้กันไว้บ้าง จะเข้าใจ
สิ่งที่เรียกว่าธรรมได้หมด แต่ต้องทราบไว้ด้วยว่า
เขาไม่ได้เรียกว่าธรรม ธรรม เรียกว่าธรรมชาติ
เขาเรียกกฎธรรมชาติ เรียกว่าหน้าที่ เรียกว่าผลบ้าง
แล้วในบางสิ่งบางอย่างมันก็ไปเรียกด้วยคำอื่น
ยิ่งในภาษาอื่น ศาสนาอื่น มันก็ยิ่งเป็นคำอื่น เช่น
กฎของธรรมชาติเราเรียกว่าธรรม พวกอื่นอาจ
จะเรียกว่าพระเจ้า พระเป็นเจ้า ผู้สร้าง ผู้ควบคุม
ผู้ทำลาย อะไรก็ได้ แต่เรารู้ไว้เถอะว่าในหลักของ
พุทธศาสนานี้มันมีคำเดียวว่า ธรรม แล้วก็หมายถึง
ทุกสิ่ง

แล้วเราจะดูชีวิตเป็นธรรมไปด้วยก็ได้
ชีวิตกับธรรมมันก็เลยเป็นสิ่งเดียวกัน แต่ใน
ความหมายที่ต่างกันได้ ชีวิตก็คือธรรมชาติอัน
หนึ่งที่กำลังเป็นไปตามกฎเกณฑ์ของมัน ทั้งหมด
นั่นมันเรียกว่าธรรม ดิน น้ำ ไฟ ลม ที่ประกอบ

กันเป็นร่างกายก็เรียกว่าธรรม ที่เป็นจิตเป็น
วิญญาณก็เรียกว่าธรรม กฎเกณฑ์ที่ให้มันเป็น
ไปก็เรียกว่าธรรม ทั้งกลุ่มนั้นก็เรียกว่าธรรม

เดี๋ยวนี้เรามาให้หัวข้อว่า ชีวิตที่เกี่ยวกับ
ธรรมหรือแยกออกไปว่าหนทางแห่งชีวิต ชีวิตก็
คือธรรม ธรรมก็คือธรรม หนทางก็คือธรรม
นั่นเอง หนทางก็คือหน้าที่ รวมอยู่ในคำว่าหน้าที่
ต้องมีทาง แล้วต้องเดินทาง นี่พูดมาพอสมควร
แล้ว จึงชี้ให้เห็นว่า ไม่มีอะไรที่ไม่ใช่ธรรม

ฉะนั้นชีวิตกับธรรมก็คือสิ่งเดียวกัน แม้
จะแยกความหมายกันบางอย่าง มันก็ยังคงเรียก
ว่าธรรม คือเป็นไปตามธรรมชาติ เนื่องอยู่กับ
ธรรมชาติ เป็นกระแสแห่งธรรมชาติ อยู่那儿แหละ

ในการบรรยายครั้งแรกเราพูดถึง**ชีวิต**
คือสิ่งที่ต้องรู้จัก คือธรรมะที่เราต้องรู้จัก ตัว
ชีวิตก็คือธรรม สิ่งมีชีวิตจะต้องประพฤติปฏิบัติ

ก็คือธรรม เราจึงต้องรู้จักชีวิตเหมือนอย่างที่เรา
พูดกันมาแล้ว ในการบรรยายที่นี้ ครั้งที่ ๑ เมื่อ
ปล่อยไปตามเรื่องไม่ได้ ต้องให้เป็นไปตามถูกต้อง
ตามกฎเกณฑ์ของธรรม

กระทั่งถัดมาว่าชีวิตคือการต่อสู้
เป็นการต่อสู้อยู่ในตัวมันเอง เพราะว่า
วิวัฒนาการทุกอย่างมันมีอุปสรรค จึงมีการต่อสู้
อยู่ในกระแสแห่งวิวัฒนาการ ถ้าพ่ายแพ้มันก็
สูญหายไป ถ้าชนะมันก็เหลืออยู่

แม้ว่ากระแสอันยาวยืดยาวของวิวัฒนาการ
ตั้งแต่ที่แรกมามันก็มีการต่อสู้ จนชนะเหลืออยู่
เป็นคนอย่างเราๆ นี้ ที่จะอยู่ต่อไปนี่ก็ยังคงต่อสู้
ต่อสู้ พื้นฐานก็คือต่อสู้ให้มันรอดชีวิตอยู่ อย่าให้
มันตายเสีย เพราะโรคภัยไข้เจ็บ หรือไม่มีอาหาร
หรืออะไรก็ตาม และยังคงต้องต่อสู้เพื่อให้ถึงจุด
สุดท้าย จุดยอดสุดของความเป็นมนุษย์ ก็มี

อุปสรรคอยู่ทั้งข้างนอกและข้างใน ที่ร้ายกาจก็
คือข้างใน มันก็คือในตัวเอง

ชีวิตในที่นี้ มันมีศูนย์กลางอยู่ที่สิ่งที่
เรียกว่า จิต มีจิตฝ่ายต่ำเอียงไปฝ่ายต่ำ จิตฝ่าย
สูงเอียงไปฝ่ายสูง แล้วแต่อะไรจะมีโอกาส เข้าไป
ยึดเอา จิตนั้นมันยังจึงต้องทำหน้าที่ ที่จะรู้สึกตัว
ช่วยตัว เป็นที่พึ่งแก่ตัว ทำให้ตัวสามารถตั้งอยู่
ในฝ่ายสูง และขจัดฝ่ายต่ำออกไป น่าท้อแท้ก็
ตรงนี้ ที่ว่าไม่มีอะไรที่ไหนมาช่วยอีกได้ นอกจาก
จิตหนึ่งนั่นแหละ มันต้องช่วยตัวมันเอง รู้จักตัว
มันเอง ดิ้นรนต่อสู้ให้ตัวมันเอง รอดอยู่ แล้วก็
เป็นไปฝ่ายสูง

มีธรรมะสำคัญอันหนึ่งที่เรียกว่า สติ
คอยรู้สึกทันทั่วทั้งที่ ด้วยตัวมันเอง และทำให้ตัว
มันเองมีสติมีปัญญา เราดูเด็กเล็กๆ ก็ได้ เกิดมา
จากท้องแม่ มันสอนของมันในตัวเอง จะเรียก

ธรรมชาติสอนก็ได้ ธรรมชาติก็คือตัวมันเอง เด็ก
นั้นรู้จักกินอาหาร รู้จักทุกอย่างขึ้นมาตามลำดับ
เพราะว่าในตัวมันเองมันมีการสอน สอนโดยการ
สัมผัส มีเวทนาเกิดขึ้น และมันก็พอจะรู้ว่าอะไร
เป็นอันตราย อะไรเป็นประโยชน์ จึงรู้จักเว้นสิ่ง
ที่เป็นอันตราย ตามลำดับ ยิ่งได้ศึกษาเล่าเรียน
เพิ่มเติม มันก็ยิ่งรู้ขึ้นมาตามลำดับ ขอให้ทุกคน
สนใจความเป็นมาชนิดนี้ด้วย

มันเป็นเรื่องของธรรมชาติที่สำคัญที่จะต้อง
เป็นอย่างนั้น บางคนอาจจะมองแต่เพียงว่า
เราเรียน จากผู้อื่น จากสิ่งอื่น จากบิดามารดา
ครูบาอาจารย์ จากสิ่งภายนอก แต่ที่แท้
นั้นไม่
มากเท่าที่มันเรียนในตัวมันเอง ตัวชีวิต
ตัวจิตเอง มันเรียนเอง มันสอนเอง
มันเรียนเอง มันสอบไล่
เอง เป็นมาตามลำดับ ตามลำดับ จนถึงบัดนี้
ถึงแม้ว่าเราจะเรียนบางอย่างจากบิดามารดา

ครูบาอาจารย์ มันก็ไม่จริงไม่จัง ไม่ฝังแน่น ไม่
แน่นอนเท่าที่มันไปสัมผัสตัวเอง เรื่องความผิด
ความถูก ความได้ความเสีย ความสุขความทุกข์
ความแพ้ความชนะ อะไรที่มันสอนเองชัดเจน
เต็มที

เมื่อเรามันรู้สึกอยู่เรื่อย สัมผัสอยู่เรื่อย
ทางตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ เป็นไปเรื่อยอยู่เรื่อย
มันสอนตลอดเวลา ส่วนนั้นสำคัญที่สุดเพราะมัน
เป็นเรื่องจริง เป็นเรื่องที่เกิดเป็นเรื่องจริง ที่เรียน
จากหนังสือเป็นเพียงแนว แนวของเรื่องจริงเอา
ไปใช้สำหรับทำให้เป็นเรื่องจริง หรือว่าอย่างดี
ที่สุดก็เป็นเรื่องจริงที่เขาบันทึกไว้ แล้วเขาก็มา
สอนกันต่อๆ ไป แต่ตามธรรมชาติมันสอนของ
มันเอง แล้วก็จริงที่สุด นี่ถึงเรื่องขม หวาน
เปรี้ยวนี้ใครสอนได้ ไม่มีใครจะสอนใครได้
นอกจากไปชิมเข้า แล้วก็รู้ว่าขม หวาน เปรี้ยว

การที่จะบอกคนอื่นให้รู้ว่าชมเป็นอย่างไร หวาน เป็นอย่างไรอย่างนี้ มันไม่มีทางที่จะทำได้ นี่เป็นเรื่องเล็กๆ น้อยๆ ทีนี้ที่มันมีความหมายมากกว่า นั้น มันก็ยิ่งบอกกันไม่ได้ มันต้องไปทำเข้าเอง ไปสัมผัสเข้าเอง ไปรู้สึกเข้าเอง

ชีวิตมันเป็นมาอย่างนี้ โดยตัวมันเอง มันสอนมันเอง มันเรียนมันเอง มันสอบไล่เลื่อน ชั้นมันเอง มันมาตามลำดับ จนมาเป็นเรา นั่งอยู่ที่นี้ เราต้องการจะรู้อะไรต่อไปอีก ก็จะบอกกันได้แต่เพียงว่า มันเป็นบันทึกของผู้ที่เคยศึกษา สังเกตมาก่อน แล้วก็มาบอกให้ฟัง เพื่อว่าคนชั้นหลังนี้ไม่ต้องเสียเวลามากนัก ที่เราเรียนธรรมะ จากพระพุทธเจ้านี้ ก็เพื่อว่าจะไม่ต้องเสียเวลา ไปค้นคว้าอย่างเดียวกัน ประหยัดได้ตอนนี้ แต่ไม่ได้หมายความว่าพอได้ฟังแล้วก็รู้หมด พอได้ฟังแล้วมันก็ต้องเอาไปทำ ไปย่อย ให้

กลายเป็นเรื่องของเราเอง ให้เป็นสติปัญญา
ของเราเอง ใช้ประโยชน์ได้ เรื่องทางธรรมะก็
เป็นอย่างนี้

เช่นเดียวกับเรื่องทางวัตถุ วิชาความรู้
ทางวัตถุ โดยเฉพาะเรื่องทางวิทยาศาสตร์ มันก็
ถ่ายทอดกันมาตั้งแต่คนแรก คนป่าคนแรกรู้จักไฟ
รู้จักน้ำ รู้จักจนมาเป็นวิทยาศาสตร์เพิ่มขึ้นๆ จน
กระทั่งจะไปโลกพระจันทร์ก็ได้ โดยอาศัยความ
รู้วิทยาศาสตร์ ที่ตั้งต้นมาจากคนป่าสมัยนั้นสมัย
ที่ยังไม่นุ่งผ้า อย่าไปดูถูกเขา เขารู้อะไรเป็นข้อ
แรก แล้วเขาก็บอกต่อๆ กันมา นี่เรียกว่า การ
ถ่ายทอดวิชาความรู้ของมนุษย์ ซึ่งสัตว์เดรัจฉาน
ทำไม่ได้ สัตว์เดรัจฉานถ่ายทอดกันอย่างนี้ไม่ได้

เพราะฉะนั้นสัตว์เดรัจฉานจึงตันอยู่ที่
นั้น ตีบตันอยู่ที่นั้น เป็นอย่างไรเมื่อหมื่นๆ ปีมา
แล้ว มันก็ยังคงอยู่อย่างนั้น

ส่วนมนุษย์มันถ่ายทอดได้ คนที่หลังก็ได้เปรียบ ก็เรียนเอา เรียนเอา เรียนเอา ที่เขาบันทึกไว้ให้ มันก็รู้มากเท่ากับคนมีอายุเป็นหมื่นๆ ปี มันก็เลยทำอะไรได้ เดียวนี้เรากำลังทำอย่างนั้น วิชาความรู้ที่พระมุนี ฤๅษี พระศาสดา เขาเคยคิดเคยค้นเคยรู้กันมาแล้วแต่พันปีหมื่นปีนั้น มันถ่ายทอดกันมาเรื่อย มันถูกปรับปรุงเสริมต่อให้มันสูงขึ้นไปเรื่อย จนมันสูงสุด แล้วก็มีถ่ายทอด เช่น คำสอนของพระพุทธเจ้า ที่จะดับทุกข์กันอย่างไรก็สอน ที่แรกมันก็ถ่ายทอดกันมา ที่เรามาพูดกันที่นี่ กำลังพูดกันอยู่ที่นี่ มันก็เป็นเรื่องการถ่ายทอดชนิดหนึ่ง ส่วนหนึ่ง

ขอให้ท่านทั้งหลายพยายามทำให้มันสำเร็จประโยชน์ในการถ่ายทอด ซึ่งจะบอกว่าธรรมะนั้นคืออะไร ที่มันเกี่ยวกับชีวิตมันคืออะไร หรือมันเป็นตัวชีวิตเลยเสียเอง เลยที่นี่ มันมี คือมันเป็นอะไร

ที่นี้่อยากจะทำความเชื่อมโยง ว่า
ธรรมะมันก็คือความจริงของสิ่งทั้งปวง บางทีก็
ใช้คำว่า โลก โลก เรื่องโลก เรื่องเหตุให้เกิดโลก
เรื่องความดับสนิทแห่งโลก เรื่องทางให้ถึงความ
ดับสนิทแห่งโลกนั้นแหละ คือธรรมะ

ดังนั้นเรื่องสภาพเป็นจริงของก้อนหิน
ดินทราย ใบไม้ ต้นไม้ นี่ก็เป็นเรื่องธรรมะไปหมด
มันจึงเนื่องกัน แยกกันไม่ได้ วัตถุประสงค์กับ
นามธรรมคือจิต มันแยกกันไม่ได้ เพราะว่ามัน
อาศัยกันอยู่ ความถูกต้องทางวัตถุประสงค์ทาง
ร่างกายนี้ มันทำให้ร่างกายอยู่ เพราะเป็นที่ตั้ง
ที่เกิด ที่ทำงาน ของสิ่งที่เรียกว่า จิต

ดังนั้นจิตมันต้องรู้ทุกสิ่ง ต้องรู้เรื่อง
ร่างกาย ให้รู้เรื่องสิ่งที่จะมาเกี่ยวข้องกับร่างกาย
เช่น ทรัพย์สมบัติ เป็นวัตถุ เช่น เกียรติยศชื่อ
เสียง ความได้ ความเสีย ความแพ้ ความชนะ ที่

จะเข้ามาเป็นของร่างกาย มันก็ต้องรู้ แล้วก็ต้อง
รู้ตัวมันเองซึ่งเป็นจิต ซึ่งเป็นนามธรรม ว่าเป็น
อย่างไร ตอนนี้ลึกกว่า ยากกว่า ยากแก่การ
ศึกษา ที่ว่าตัวจิตเองมันจะรู้ตัวมันเองอย่างไร จึง
จะสามารถควบคุมตัวเองให้เป็น อยู่ในฝ่ายที่ถูก
ต้อง ไม่ตกไปฝ่ายผิด คือเป็นไปทางสูงไม่เป็นไป
ทางต่ำ ตอนนี้น่าดู หรือว่าอัศจรรย์อย่างยิ่ง ไม่มี
อะไรอัศจรรย์เท่าในเรื่องของจิต เพราะว่าเรื่อง
ของมนุษย์ทั้งหมดมันไม่มีเรื่องอะไรที่ลึกซึ่งน่า
อัศจรรย์เหมือนกับเรื่องของจิต

ฉะนั้นส่วนใหญ่จึงมาติดอยู่ที่เรื่องของ
จิต เราจึงมาศึกษาเรื่องนี้กันมากเป็นพิเศษ เรื่อง
ที่เกี่ยวกับร่างกายนั้น ศึกษากันพักเดียวก็พอ ก็
คงจะหมด แต่ศึกษาเรื่องจิตไม่หมด ก็ยังมีที่
ศึกษาไม่ไหว ศึกษาไม่ได้อีกมากมาย ไม่ต้องพูดถึง

เฮ้า ที่นี้ ชีวิตมันก็คือธรรมชาติ ความ
เป็นไปตามธรรมชาติ มีร่างกาย มีจิต ไปด้วย
กัน นิทานที่เขาเล่าไว้สำหรับจำง่าย ในหมู่
นักศึกษาระยะสมัยโบราณ เขาเปรียบว่า คน
สองคน คนหนึ่งง่อยเปลี้ย ขาเดินไม่ได้ หรือมือ
ก็ใช้การไม่ได้ อีกคนหนึ่งนั้นสมบูรณ์ทุกอย่าง
เว้นแต่ตาบอดอย่างเดียว

ที่นี้เขาก็มารวมกัน ให้คนตาดีคนเปลี้ย
ขึ้นขี่บนคอคนตาบอด แล้วก็บัญชาให้คนตาบอด
ทำทุกอย่าง ตามที่คนตาดีขี้อยู่บนคอ นี่คือ
ร่างกายเหมือนคนตาบอดแข็งแรง จิตใจเหมือน
กับคนตาดี แต่ว่าเป็นง่อยอยู่บนคอคนตาบอด
แล้วก็ไปด้วยกัน นี่ก็อุปมาชีวิตที่มันจะต้องเป็น
ไปด้วยกัน โดยร่างกายและโดยจิต เรียกว่า
ธรรมชาติมันเป็นอย่างนั้น เขาก็มองเห็นความ
เป็นอย่างนั้น อย่างนั้น แล้วก็บอกให้สังเกต ก็

คือเราจะต้องใช้ร่างกายให้ถูกต้อง ซึ่งมันเหมือนกับคนแข็งแรงแต่ตาบอด แล้วก็ต้องใช้จิตให้ถูกต้อง ซึ่งเหมือนกับอย่างคนง่อยแต่ตาดี เอามารวมกันเข้าก็สำเร็จประโยชน์

นี่มันก็มาเป็นชีวิตขึ้นมา จะต้องเป็นไปตามกฎเกณฑ์นี้ เป็นคน เป็นสัตว์ เป็นสิ่งที่มีชีวิตขึ้นมาได้ ไม่ว่าจะชีวิตสัตว์เดรัจฉาน หรือชีวิตต้นไม้ คำว่าชีวิต เคยแนะนำให้มองดูทั้งในแง่ของชีววิทยา วิทยาศาสตร์ทางวัตถุ ให้ดูทั้งในแง่ของทางนามธรรม ทางจิตใจ ทางศาสนา จนมองเห็นว่าชีวิตนั้น มันหมายถึงอะไร เป็นต้นไม้ก็มีชีวิต รู้สึกได้ ต้องการได้ แต่ในระดับต่ำมาก สัตว์เดรัจฉานก็สูงขึ้นมา รู้สึกได้ ต้องการได้ตามประสาทของชีวิต แต่ไม่สูงถึงคน

ที่นี้คนรู้สึกได้ ต้องการได้สูงสุด เพราะอะไร ก็เพราะมันถ่ายทอดกันอย่างที่ว่าเมื่อตะกี้

สัตว์ไม่มีการถ่ายทอด ความรู้หรืออะไรได้ มันก็
เท่านั้น คนเรามันถ่ายทอดได้มากมาย มันจึงผิด
จากสัตว์ แม้จะเป็นชีวิตด้วยกัน รู้สึกได้ต้องการ
ได้ แต่มันผิดกันไกลมาก แต่ที่มันเหมือนกันก็คือ
มันเป็นชีวิตด้วยกัน เพราะฉะนั้นอย่าไปดูถูกมัน
อย่าไปทำอันตรายมัน มองในแง่ที่ว่ามันก็เป็น
ชีวิตด้วยกัน เป็นสัตว์ที่มีชีวิตด้วยกัน

ในทางหลักธรรมะ อีกทางหนึ่งสอนให้
ถือว่าเป็นเพื่อนเกิด แก่ เจ็บ ตาย ด้วยกัน สัตว์
เดรัจฉานก็เป็นเพื่อนเกิด แก่ เจ็บ ตายด้วยกัน
ถ้าจิตใจละเอียดพอ ก็จะยอมรับได้ว่าแม้แต่
ต้นไม้ที่มันมีชีวิตนี้ มันก็เป็นเพื่อนเกิด แก่ เจ็บ
ตาย ด้วยกัน เพราะมันก็อยากจะรอดอยู่ ไม่
อยากตาย คุณไปศึกษาเอาเองก็ได้ โดยทาง
ชีววิทยาหรือทางวัตถุ ต้นไม้ก็มีความรู้สึกไม่
อยากตายและอยากอยู่ เช่นเดียวกับสัตว์
เดรัจฉานและคน

ที่นี่เราจะพูดถึงถึง ความอยากอยู่
ความอยากไม่ตาย เป็นจุดของเรื่อง **ชีวิตคือ
ความอยู่ และต้องการอยู่ และไม่อยากตาย นั่น
แหละคือชีวิต** ที่นี่ธรรมชาติมันทำตัวมันไว้ดีแล้ว
เมื่อมันอยากอยู่ ไม่อยากให้สูญพันธุ์ ไม่ยอมสูญ
พันธุ์ มันก็ต้องมีการสืบพันธุ์ คือการถ่ายทอดกัน
ไว้เรื่อย ถ้าไม่มีการถ่ายทอดกันไว้เรื่อย เดียวนี้
มันก็ไม่มีอะไรเหลือ มันก็ไม่มีความมานั่งอยู่ที่นี้
เพราะมันมีการสืบพันธุ์ของบรรพบุรุษ เรื่อยๆ มา

นี่ก็มาถึงคำว่า สืบพันธุ์ ที่เรารู้ไม่ได้ว่า
พระเจ้ามีอะไรของท่านอย่างไร มันแน่นอน
ตายตัวที่ว่า ถ้ามีการสืบพันธุ์มันต้องเป็นคู่ ไม่มี
การเป็นคู่มันก็สืบพันธุ์ไม่ได้ เพราะว่ามัน
ต้องการจะแบ่งแยกออกไปจากที่มีอยู่เดิม เรา
จึงมีการสืบพันธุ์โดยการสัมพันธ์ระหว่างสิ่งที่เป็นคู่
ถ้าไม่มีการสืบพันธุ์เป็นอันว่าล้มเลิกกัน

หมด ไม่มีอะไรเหลือ เพื่อยังอยู่จึงมีการสืบพันธุ์ ถ้าเชื่อพระเจ้าก็ถือว่าเป็นความต้องการ หรือ การบังคับของพระเจ้า ถ้าไม่เชื่อพระเจ้ายิ่งเชื่อ ธรรมชาติ ว่าธรรมชาติมันต้องการให้เป็นอย่างนี้ ดังนั้นธรรมชาติจึงมีการแยก ให้เป็นเพศคู่ คือ เพศผู้ หรือเพศเมีย ถ้าใช้คำกลางๆ ก็ต้องใช้คำว่า เพศผู้เพศเมีย ถ้าใช้กับมนุษย์ก็ว่า เพศหญิง เพศชาย ถ้าไปดูถึงตัวที่เป็นจุดนิวเคลียสของ เพศจริงๆ แล้ว ใช้คำว่าเพศผู้เพศเมียดีกว่า

ในสิ่งที่มีชีวิตจะต้องมีส่วนที่เป็นจุด สำคัญของสิ่งที่เรียกว่าเพศ เป็นเพศผู้ เป็นเพศ เมีย ดูที่ต้นไม้ ต้นไม้จะต้องมีไข่ซึ่งเป็นเพศเมีย ซึ่งจะเป็นตัวลูก แล้วก็มีเกสรถึงจะเป็นเพศผู้ ผสมแล้วมันก็เกิดชีวิตใหม่เป็นลูกไม้ แล้วกิ่งอก เติบโตขึ้นไปไม่รู้จักสูญพันธุ์ ในการต้องการ สืบพันธุ์นี้รุนแรงมาก แม้แต่ต้นไม้ ถ้าเราไม่ ศึกษาเราไม่รู้

ถ้าศึกษาอย่างละเอียดก็รู้ได้เหมือนกัน
ว่า ต้นไม้นี้ต้องการสีบพันธุ์ ไม่ต้องการสูญพันธุ์
อย่างยิ่ง แล้วก็ป็นโชคดีที่ธรรมชาติมันจับของ
มันมาเองแล้ว ในดอกเดียวมีทั้งเพศผู้เพศเมียก็
มี อยู่กันคนละดอกก็มี อยู่กันคนละต้นก็มี อยู่กัน
คนละเมืองก็มี ที่เขาค้นพบ ที่มันมีเกสรตัวผู้อยู่
เมืองหนึ่งแล้วล่อยไปตามกระแส น้ำ ไปพบปะไข่
ตัวเมียที่อีกเมืองหนึ่งก็ได้ นี่เรียกว่าอยู่กันคนละ
เมือง ต้นไม้ยังสีบพันธุ์ถึงกันได้และมีลูกได้ หรือ
ลมพาปลิวไปก็ได้ มันมีอยู่ที่เรียกว่า มันต้องมี
เพศผู้และเพศเมียจะเป็นพื้นฐาน

ในสัตว์เดรัจฉานเราเห็นง่าย ยิ่งคนก็ยิ่ง
เห็นง่าย การที่มีผู้หญิงมีผู้ชาย มีตัวผู้มีตัวเมีย
ธรรมชาติสร้างมาเสร็จ ในประเภทในพวกหนึ่ง
ก็สร้างไข่ เพื่อเป็นร่างกายเป็นชีวิต ส่วนหนึ่งก็
เป็นสิ่งที่ทำให้ชีวิตงอกงามเป็นเชื้อตัวผู้ เมื่อมี

การผสมมันก็เกิดชีวิตใหม่ ถ้าไม่มีการผสมมันก็
ตายเปล่า สูญหายไป แล้วก็พาลหมดเอาด้วย
ไม่มีเหลือ

ฉะนั้นการที่ต้องสืบพันธุ์มันเป็นสิ่งที่
จำเป็นที่สุด รุนแรงที่สุด อยู่โดยธรรมชาติ นี่จึง
มีเหตุการณ์ที่จะต้องพบปะกันระหว่างเพศทั้ง
สอง เราเรียกว่าการอยู่กันเป็นคู่หรือชีวิตคู่ มัน
มีความลึกซึ้งขึ้นอยู่กับสัตตชาติญาณแห่งการ
สืบพันธุ์

นี่เป็นจุดแรกที่เราจะพูดว่า การอยู่กัน
อย่างเป็นคู่ ที่เรียกว่าชีวิตคู่ มันมีความลึกซึ้ง
ซึ่ง กันบึงอยู่ที่สัตตชาติญาณแห่งการสืบพันธุ์
สัตตชาติญาณทั้งหลายก็อธิบายกันไว้ชัด ใน
หนังสือประเภทชีววิทยายาหาอ่านคู่ได้ แล้วก็เน้น
ความสำคัญมาก สัตตชาติญาณแห่งการต่อสู้
เพื่อรอดชีวิตอยู่ กินอาหาร เติบโต แล้วก็มาถึง

สัญญาชญาณแห่งการสืบพันธุ์ สัตว์รู้จักสืบพันธุ์
เองโดยไม่ต้องสอน ต้นไม้ก็มีการสืบพันธุ์เหมือน
กับว่าธรรมชาติเป็นไปเอง เขาจัดมาเสร็จที่มัน
สืบพันธุ์ได้โดยง่าย แม้ว่าลมพาไป หรือว่ากระแส
น้ำพาไป มันก็สืบพันธุ์ได้ในที่สุด คนนี้มันง่าย
กว่านั้น เพราะมีความรู้ มีความสามารถ มันจัด
มันทำเอาได้ให้มีการสืบพันธุ์

แต่ความลับมันอยู่ที่ สัญญาชญาณแห่ง
การสืบพันธุ์ คือมันทนอยู่ไม่ได้ มันดิ้นรนเพื่อจะ
สืบพันธุ์ เมื่อถึงวัยสืบพันธุ์ได้ มันก็ดิ้นรนสุด
เหวี่ยง จึงไม่เป็นเรื่องที่ต้องสอน เพราะมันเป็น
เรื่องที่ธรรมชาติจัดมาเสร็จ บิบบังคับมาเสร็จ ให้
ทนอยู่ไม่ได้ แม้แต่ต้นไม้มันก็มีอาการที่ต้องการ
สืบพันธุ์ให้เห็นชัด มันเบ่งบาน มันคอยดัก
คอยท่า คอยอะไรกันไปตามเรื่องของต้นไม้ สัตว์
เดรัจฉานมันก็ทนอยู่ไม่ได้ มันต้องพบปะกันได้

ถึงฤดูกาลสืบพันธุ์แล้วก็ต้องจับคู่กันจนได้ แม้อยู่กันต่างถิ่นต่างตำบล คนภูเขานางเอนี้ สมัยก่อนพอถึงเดือน มกราคม กุมภาพันธ์ จะมี เสียงเสื่อร้องหาคู่ อืมๆ คล้ายกับวัวร้องเมื่อจะชนกัน ตลอดคืนตลอดฤดู เสื่อร้องเพื่อทำให้เกิดการพบคู่ พบปะคู่ไม่ต้องนอน เราหลับไปแล้วตื่นมาเสื่อยังร้องอยู่ไม่ต้องนอน ร้องตลอดคืน ร้องอยู่จนสามโมงเช้าด้วยฤทธิ์ร้าย แรงร้ายของความต้องการสืบพันธุ์ มันทำให้ร้องได้ตลอดคืน ไม่ได้นอน

นี่สัญชาตญาณแห่งการสืบพันธุ์ ฝังแน่นอยู่ในสิ่งที่เรียกว่ามีชีวิต ธรรมชาติจึงจัดต่อมแกลนด์เพื่อการสืบพันธุ์ไว้โดยเฉพาะ เมื่ออายุพอสมควรที่เรียกว่าถึงเขต *major* ต่อมแกลนด์เหล่านั้น ก็ทนอยู่ไม่ได้ ก็ต้องรู้จักดิ้นรนเพื่อจะสืบพันธุ์เอง มันก็เกิดปัญหา ถ้าทำน่าดูไม่น่าดู ทำให้มีผลร้ายแก่สังคม ไม่มีผลร้ายแก่สังคม นี่

มันเป็นไปได้ทั้งนั้น คนที่เกิดก่อนเราครึ่ง
บรรพบุรุษแต่กาลก่อนนั้น รู้จักวิธีให้ประพฤติ
ปฏิบัติต่อกันอย่างนั้น ที่เกี่ยวกับการสืบพันธุ์นี้
มาตั้งแต่สมัยคนป่า บทบัญญัติทางศีลธรรม
อย่างนี้ ก็ยังไม่จัดเป็นศีลธรรม

พวกฝรั่งเขาไม่จัดเป็นยุคศีลธรรม เขา
จัดเป็นยุคก่อนศีลธรรม เรียกว่า *Taboo* นี้เขา
ก็ใช้คำว่า *Taboo* คือที่หัวหน้าครอบครัวคน
เฒ่าคนแก่ เขาบัญญัติลงไปอย่างนี้ เด็กคนนี้ เด็ก
วัยรุ่นนี้ เด็กหญิงวัยรุ่น เด็กชายวัยรุ่น เขาก็มีการ
ประพฤติ กระทบกันอย่างนี้ จนกระทั่งเป็นสาว
จนกระทั่งสมรส กระทบแต่งงาน เขามีระเบียบ
ให้ประพฤติให้ถูกต้อง เพื่อไม่ให้มันเกิดความเสีย
หายอันตรายขึ้นในสังคมของเขา

การที่ปรับปรุงให้เป็นศีลธรรม เป็นรูป
ที่น่าดู เป็นระบบศีลธรรมนี้ทีหลัง นิมนุชย์มันก็

รู้เรื่องนี้ หรือเผชิญปัญหาข้อนี้มาตั้งแต่แรกเริ่ม
เดิมที คือปัญหาที่เนื่องด้วยการสืบพันธุ์ เพราะ
เหตุว่ามันเป็นความรู้สึกที่รุนแรงมาก มันรุนแรง
เพราะอะไร ก็ลองรู้สึกดูเองเถอะ

ทุกคนก็มีความรู้สึกเรื่องนี้ แล้วก็ดูได้
จากคนที่มันไม่มีศีลธรรมไม่มีระเบียบ มัน
ประพฤตินิดศีลธรรมเลวร้ายเท่าไร ที่เกี่ยวกับ
เรื่องเพศ แล้วเมื่อมันไม่ได้ตามที่มันต้องการ มัน
ก็เป็นอันธพาล เลวร้ายยิ่งกว่ายักษ์กว่ามาร มัน
ฆ่ากัน มันฆ่าพ่อฆ่าแม่ของมัน เมื่อมันไม่สม
ประสงค์ ในเรื่องเกี่ยวกับการสืบพันธุ์ อย่างนี้
เป็นต้น นี่รุนแรงมาก สัญชาตญาณแห่งการ
สืบพันธุ์ที่ลึกซึ่งอยู่ในภายในของสันดาน

เฮ้ ทีนี้เราก็พูดกันแล้วว่าการสืบพันธุ์
นี่จำเป็นสำหรับชีวิต ถ้าไม่มีการสืบพันธุ์ชีวิตก็

ไม่เหลืออยู่ อย่างที่เรามีอยู่ เพื่อไม่ให้ชีวิตสูญ
มันจึงมีการสืบพันธุ์ สิ่งที่เราเรียกว่าชีวิตต้องมีการ
สืบพันธุ์ อำนาจที่ต้องการสืบพันธุ์นี้รุนแรงมาก
ที่นี้ก็มาถึงความลับชั้นที่ ๒ คือ
ธรรมชาติมันจัดค่าจ้างอย่างดีที่สุด ไว้จ้างให้คน
สืบพันธุ์ เรื่องสืบพันธุ์นี้ถ้าปล่อยไปตามธรรมดา
แล้ว มันน่าเกลียด มันสกปรก มันเหน็ดเหนื่อย
มันอะไร ก็ไปดูแลเถอะ มันไม่น่าทำ มันไม่ชวน
ทำ แต่เขาได้เอาค่าจ้างอันสูงสุดมาจ้างก็คือ
กามารมณ์ ก็ลองดูสิกามารมณ์ มันมีรส มีอำนาจ
เท่าไร นั่นคือค่าจ้างของธรรมชาติ เอามาให้สิ่ง
ที่มีชีวิตรับจ้างสืบพันธุ์ ทำสิ่งที่ยุ่งยากลำบาก
สกปรกเหน็ดเหนื่อยนี้ทำได้ เพราะมันมีค่าจ้าง
ที่ล่อใจที่สุด คือกามารมณ์ อาการอันนี้ในหมู่คน
นั้นเห็นได้ชัด มันมีความหมายทางกามารมณ์
เป็นรสบ่งหน้าสูงสุด ก็เพื่อให้คนสืบพันธุ์

สัตว์เดรัจฉานก็เหมือนกัน ถ้าเราไปสนใจใกล้ชิดศึกษาก็เห็นว่า มันมีรสกามารมณ์ เป็นเครื่องบังคับ ให้สัตว์ทำการสืบพันธุ์ แม้ที่สุด แต่สัตว์ง่ายๆ เช่น ปลานี้ คนเลี้ยงปลาก็จะเห็นว่า รสทางกามารมณ์ มีในหมู่ปลา ในขณะที่ทำการสืบพันธุ์ ถ้าความรู้สึกอันนี้มันไม่เกิดปลาก็ไม่สืบพันธุ์ อยู่เฉยๆ เมื่อต่อมแกลนด์นี้ถึงที่สุดเข้าไปในท้องมันแก่พอเข้า มันก็เกิดความรู้สึกที่จะสืบพันธุ์ และต้องการรสของกามารมณ์ เมื่อปลามันเบียดกัน ตามประสาของปลาที่สืบพันธุ์ ก็เป็นเวลาที่เสวยรสกามารมณ์สูงสุด

ดังนั้นอย่าว่าแต่มนุษย์ แม้แต่สัตว์มันก็รับจ้างธรรมชาติ โดยเพื่อบริโภครสสูงสุดทางกามารมณ์ แล้วก็เกิดการสืบพันธุ์ ต้นไม้ถ้าวัดได้ด้วยเครื่องวัดที่ละเอียด ก็จะทำให้เห็นว่ารสนที่เหลือประมาณเหมือนกัน แล้วก็พอใจในขณะที่

เป็นการสืบพันธุ์ เมื่อเกสรตัวผู้กับเกสรตัวเมีย
ถึงกันนั้น เป็นเวลาที่รู้สึกเป็นสุขทางกามารมณ์
เราพูดไปแล้วเดี๋ยวเขาว่าบ้าแล้ว ว่าเอาเอง

เรื่องนี้ทำทนายให้ใช้เครื่องมือ
วิทยาศาสตร์สมัยปัจจุบันให้สูงสุด ที่เขาวัดความ
รู้สึกของต้นไม้ได้วัดดูเถอะ มันจะยิ่งกว่าการวัด
ความรู้สึกที่ว่ากลัวตาย หรือว่าต้องการอาหาร
หรืออะไรของต้นไม้ไปเสียอีก

หนังสือประเภทนี้เขามียู่ พวกหนึ่ง
สมาคมฯ หนึ่งมันตั้งขึ้นมา มันทำเครื่องมือเตอร์
อาศัยอิเล็กทรอนิกส์ทันสมัยที่สุด วัดความรู้สึก
ของต้นไม้ได้ วัดความรัก ความโกรธ ความกลัว
อะไรของต้นไม้ได้ โดยเข็มวัดนี้ เมื่อคนที่เกลียด
ต้นไม้เดินมาใกล้ต้นไม้นี้ เข็มที่วัดอยู่นี้จะแสดง
ให้เห็นทันที พอคนนั้นออกไป คนอื่นเข้ามาเป็น
คนรักต้นไม้ เข็มนั้นแสดงค่าตรงกันข้ามทันที นี้

เป็นเรื่องทางวัตถุไปเลย เรื่องความรู้สึกนี้ เรื่องทางกามารมณ์ก็เหมือนกัน ที่เขาเปิดเพลงให้ต้นข้าวฟัง แล้วมีรวงข้าวตกทำนองนี้ก็อยู่ในชุดนี้คือมันมีความรู้สึก เป็นสุขทางวัตถุ ทางกามารมณ์นี้ด้วย

เราตัดบทสรุปความว่า มีธรรมชาติก็ได้ พระเจ้าก็ได้ เพราะมีรสของกามารมณ์สูงสุดเป็นค่าจ้างให้สิ่งที่มีชีวิตทำการสืบพันธุ์ ระบบความรู้สึกทางประสาทของมนุษย์ ไม่มีความรู้สึกระบบไหนสูงสุดเท่าระบบของกามารมณ์ โดยเฉพาะวัตถุอวัยวะสำหรับเพศให้เกิดความรู้สึกนี้สูงสุดกว่าระบบไหนหมด มันอาศัย ตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ หกอย่างนี้เหมือนกัน แต่ถ้าไม่เกี่ยวกับเพศไม่สูงสุด แต่เมื่อเกี่ยวกับเพศแล้วจะสูงสุด ตาเห็นรูป ถ้าไม่เกี่ยวกับเพศ รูปนั้นจะสวยยังไงก็ไม่ค่อยสนใจ แต่ถ้ารูปนั้นมันเกี่ยวกับ

เพศแล้ว รูปนั้นมันประทับใจ มันมีผลต่อจิตใจ
ที่สุด เสียงก็เหมือนกัน เสียงทางเพศ กลิ่นทาง
เพศ รสเนื้อด้วยเพศ สัมผัสผิวหนังเนื้อด้วย
เพศ ความคิดนึกใฝ่ฝันเนื้อด้วยเพศ ทั้งหกอย่างนี้
ถ้ามันเกี่ยวกับเพศแล้วมันก็สูงสุดหรือรุนแรง

เราจึงมีความหมายรวมไปที่คำว่าเพศ
กามารมณ์ที่เกี่ยวกับเพศ มีอำนาจบีบคั้นให้คน
ทนอยู่ไม่ได้ ต้องขวนขวายสืบพันธุ์ ซึ่งเป็นการ
กระทำที่น่าเกลียด สกปรก เหน็ดเหนื่อยก็ทำได้
แล้วก็ทำสุดเหวี่ยง เราดูคนที่ไม่มีการศึกษา ไม่มี
การควบคุม หรือดูสัตว์เดรัจฉานที่ไม่มีการศึกษา
ไม่มีการสร้างทำ มันทำอย่างสุดเหวี่ยง
กามารมณ์ทางเพศสุดขีดของที่ระบบประสาทที่
จะรู้สึกได้ นั่นแหละคือค่าจ้าง ที่ธรรมชาติจ้าง
ให้สิ่งที่มีชีวิตให้สืบพันธุ์

สิ่งที่มีชีวิตทุกชนิดมันก็ต้องตกเป็น
ลูกจ้าง ไม่มีใครช่วยได้ คุณไปดูให้ดี มีชีวิตตาม

ธรรมชาติ รู้สึกตามธรรมชาติ พอถึงขนาดของ
ต่อมแกลนด์สมบูรณ์ เป็นเหมือนกับ เป็นคนเป็น
สัตว์ที่สมบูรณ์ แล้วมันก็ตกอยู่ใต้อำนาจการจ้าง
ของธรรมชาติ เพื่อการสืบพันธุ์ แล้วก็ยิ่งกว่าโดย
สมัครใจ เพราะความโง่ ความหลงด้วยอำนาจ
ของอริชชา ในทางกามมันยิ่งกว่าความสมัครใจ
ถ้าปล่อยไปตามธรรมชาติก็เป็นอย่างนี้ เพื่อ
บริโศคสภาวะมณีสถิตคนจึงทำการสืบพันธุ์
ซึ่งตามธรรมชาติไม่อยากจะทำ แต่เดี๋ยวนี้มนุษย์
ออกจะเก่ง ถึงขนาดที่เรียกว่าไม่ต้องรับโทษ
ทำงานเพื่อการสืบพันธุ์ แต่ก็บริโศคภาวะมณีสถิต
นี้มนุษย์สมัยนี้ สามารถจะคดโกง
คดโกงพระเจ้า คดโกงธรรมชาติ บริโศค
ภาวะมณีสถิตโดยไม่ต้องสืบพันธุ์ ซึ่งสมัยก่อนเขา
ทำไม่เป็น สมัยนี้มีเครื่องมือคุมกำเนิดไม่ต้อง
สืบพันธุ์ แต่ประพฤติดังกามารมณีสถิตที่สุดเหวี่ยง

มนุษย์ปัจจุบันจะต่างกับมนุษย์โน้นบ้าง ก็ที่ตรง
นี้ ก็เริ่มเป็นคนโกง โกงค่าจ้าง โกงธรรมชาติ
บริโภคนิยมโดยไม่ทำการสืบพันธุ์ แต่อย่า
กลัว มันก็ต้องเกิดปัญหาอย่างอื่น ขึ้นมาทดแทน
สมน้ำหน้ามันล่ะ ลองดู ไปลองดู ไปโกงพระเจ้า
โกงธรรมชาติ โกงเรื่องนี้เท่าไร มันจะเกิดปัญหา
อย่างอื่นขึ้นมาทดแทน ทำให้มันเป็นคน
โรคประสาท เป็นคนบ้า เป็นคนไม่สมประกอบ
อย่างอื่นต่อไปอีก ไม่คุ้มกัน

ว่าแต่ว่า พวกเราเดี๋ยวนี้กำลังเป็น
ลูกจ้างหรือไม่ นี่คือนโยบายที่ควรจะพูดถึงเกี่ยวกับ
เรื่องนี้ ชีวิตคู่ เราจะมีชีวิตคู่ มุ่งหมายชีวิตคู่
อย่างที่จะเป็นลูกจ้างธรรมชาติ เพียงเพื่อ
กามารมณ์ ไปดูเอาเอง อย่าให้ต้องพูดดีกว่า ว่า
เดี๋ยวนี้เรากำลังเป็นลูกจ้างสิ่งนี้กันเต็มทีหรือ
เปล่า คุณตั้งใจจะเรียนให้ดีที่สุด จะเรียนไปทำไม

เรียนธรรมศาสตร์ หรือเรียนอะไรก็ตาม เรียนให้
ดีที่สุดนี่เพื่ออะไร มันจะไปจบกันที่ตรงนั้น

แม้เดี๋ยวนี้เพื่อประกาศนียบัตร เพื่อ
ปริญญาอะไรก็ตาม แต่แล้วในที่สุดมันจะไปจบ
อยู่ที่ตรงนั้น เพื่อผลคือได้กामารมณสูงสุด เมื่อ
เรามีเงิน มีอำนาจ มีปัจจัยอะไร เราก็มุ่งหมาย
กामารมณสูงสุดกันทั้งนั้น เรียนให้ดีที่สุดไป
ทำไม หากความมุ่งหวังในอนาคตนั้นคืออะไร มัน
แปรไปอยู่ที่ปัจจัยแห่งกामารมณสูงสุดไปเสียหมด

โอ๊ย มันยังมีปัญหาอย่างอื่นมาก ที่
ทำให้คนคดโกง คอร์รัปชันอะไรต่างๆ ซึ่งไม่ควร
กระทำ มันก็มุ่งหมายไปอยู่ที่นั่นเหมือนกัน เพื่อ
ให้ได้ปัจจัยแห่งกामารมณสูงสุด

เอาละ เป็นการสรุปความในตอนนี้เป็น
ชีวิตที่เป็นคู่นี้มันขึ้นอยู่กับสัตยาตญาณแห่ง
การสืบทพันธุ์ มันมีความลับอยู่อย่างนี้ เราจะทำ
อย่างไรดี ก็ลองตั้งปัญหาดู แล้วเราก็กำลังบาก

บันเข้าไปสู่ปัญหานี้ด้วย เพราะเราก็เป็นคน
ธรรมดา เป็นสัตว์ตามธรรมดา มีความรู้สึกอย่าง
ธรรมดา ก็หลีกเลี่ยงปัญหาเรื่องนี้ไม่พ้น

อ้าว ที่นี้ก็มาดูใจความของเรื่องที่เราจะ
ต้องรู้เรื่อง ชีวิตคู่ หรือชีวิตที่ต้องอยู่กันเป็นคู่ เรา
จะตั้งสมมติฐานว่า ทำอย่างไรเราจึงจะพ้นจาก
ภาวะที่เป็นลูกจ้างที่น่าละอายที่สุดนี้ หรือใคร
จะเห็นว่าไม่น่าละอาย คือทำทุกอย่างเพื่อ
กามารมณ์ เพื่อเป็นลูกจ้างของธรรมชาติ ที่รับ
ค่าจ้างคือกามารมณ์ และก็เพื่อทำงานที่น่า
เกลียดน่าชัง คือการสืบพันธุ์ ถ้าเห็นว่าเป็น
ภาวะที่น่าละอาย เป็นลูกจ้างที่น่าละอาย ก็มี
ปัญหาว่าทำอย่างไรจะพ้นภาวะลูกจ้างชนิดนี้
คือธรรมะที่เรากำลังจะพูด ว่าเราจะประพடுத்தกัน
อย่างไร ปฏิบัติกันอย่างไร ก็อยากจะตอบว่าก็
อย่าทำให้มันเป็นลูกจ้าง อย่าทำเพื่อรับจ้างกิเลส
ไปวันหนึ่ง วันหนึ่ง

เดี๋ยวนี้ในโลกนี้ ที่กรุงเทพฯ ก็ได้ ที่ไหนก็ได้ คนจำนวนมากเหลือเกิน ที่พยายามชวนขวยหากำลังทรัพย์กำลังปัจจัยอะไรมาเพื่อซื้อหากามารมณ ซึ่งก็เป็นเพียงกิเลส ความรู้สึกปรารถนากามารมณนั้นเป็นกิเลส มาจากอวิชชาความไม่รู้สิ่งต่างๆ ตามที่เป็นจริง แล้วก็อย่าเป็นลูกจ้าง อย่าให้มีภาวะลูกจ้าง อย่าให้โง่งจนถึงกับตกเป็นลูกจ้าง มีธรรมะก็คือมีความรู้ชนิดที่ไม่ต้องตกเป็นลูกจ้างของธรรมชาติ เพื่อรับค่าจ้างเป็นกามารมณ แล้วก็ไปทำสิ่งที่ยุ่งยาก ไม่น่าดู หรือว่าถ้าเราสมัครที่จะสืบพันธุ์มันก็มีระบบธรรมะสำหรับที่จะปฏิบัติ ไม่ให้น่าเกลียด น่าชังอย่างนั้น คืออย่าทำในลักษณะที่เป็นลูกจ้าง

ที่นี้ก็มาศึกษา ก็คือเปลี่ยน เปลี่ยนเรื่องความเป็นลูกจ้างของกิเลสนั้นมาเป็นเรื่องของ

มนุษย์ที่มีสติปัญญา ให้การสืบพันธุ์นั้นเป็น
หน้าที่ของมนุษย์ที่รู้จักผิด ชอบ ชั่ว ดี แล้วก็
ทำการสืบพันธุ์ ซึ่งมันต้องทำโดยธรรมชาติ มัน
ต้องทำอย่างถูกต้องตามกฎเกณฑ์ของธรรมชาติ
อย่าให้เกิดปัญหาขึ้นเพราะเหตุนี้ ให้สมกับที่ว่า
มนุษย์มีจิตใจสูง คือสูงกว่าสัตว์ มนุษย์จึงไม่มี
การสืบพันธุ์อย่างสัตว์ หรือว่าง่ายๆ โง่ๆ ต่ำๆ
อย่างสัตว์ มนุษย์จึงมีระเบียบปฏิบัติที่เหมาะสม
สำหรับความเป็นมนุษย์ เหมาะสมในที่นี้ก็คือจะ
ไม่สร้างความทุกข์ยากลำบากให้เกิดขึ้นแก่ใคร
ไม่ต้องเกิดขึ้นแก่ตัวเอง หรือแก่ผู้อื่น หรือแก่ทุกคน
นี่ก็เปลี่ยนเรื่องเป็นลูกจ้างกิเลสมาเป็น
มนุษย์ที่รู้อะไรดี เมื่อถึงคราวที่เหมาะสม ที่จะ
สืบพันธุ์ คือไม่ชิงสุกก่อนห่าม การชิงสุกก่อน
ห่ามมันไม่ถูกต้องตามกฎเกณฑ์ของธรรมชาติ
ถึงแม้บทบัญญัติทางศีลธรรม เขาก็บัญญัติตาม

กฎเกณฑ์ของธรรมชาติ ที่เมื่อเสร็จหน้าที่ของ
พรหมจารี คือฝึกฝนอบรมตัวให้ดีถึงที่สุด มาถึง
ขั้นที่จะเป็นคฤหัสถ์ ก็มาเป็นผ้าเมี่ยงที่มีอุดมคติ
สำหรับความเป็นมนุษย์ ไม่ใช่จะปล่อยไปตาม
กิเลสหรือตามกามารมณ์ แต่มีอุดมคติสำหรับ
มนุษย์ ซึ่งแปลว่า มีจิตใจสูง

บอกกันไม่รู้กี่ครั้งแล้วจนคนจะรำคาญ
ก็ได้ มนุษย์แปลว่ามีจิตใจสูง อย่าแปลเฉยๆ ว่าคน
คน มันไม่ได้ประโยชน์อะไร มนุษย์แปลว่าคนนั้น
มันไม่ได้ความหมายอะไร มนุษย์แปลว่า มันมี
จิตใจสูง ถ้าไม่มีจิตใจสูงไม่ใช่มนุษย์ **มณะ** - **ใจ**
อุษยะ - **สูง** **มนุษย์** - **จิตใจสูง** คือว่าจิตใจที่มัน
ได้รับการศึกษาอบรมเรื่อยมา จนสว่างไสวสูง นั่น
เรียกมนุษย์ ถ้าไม่อย่างนั้นก็เหมือนสัตว์
เดรัจฉานทั่วไป มันต่ำ มันไม่สูง แล้วต้องทำ
อย่างคนมีจิตใจสูง ถ้าจะสืบพันธุ์ ก็สืบพันธุ์อย่าง

คนที่มีจิตใจสูง ไม่ใช่อย่างมีจิตใจต่ำเหมือนสัตว์
เดรัจฉาน

คำว่า **มนุษย** ก็มีคนแปลว่า *เหล่ากอ*
ของมनु มनुเป็นคนสูงสุดในประวัติศาสตร์ฝ่าย
อินเดียเอเชียนี้ มนุษยะ แปลว่าเหล่ากอของมनु
มันก็ไม่พ้นจากใจสูง เพราะว่าพระมनु เขาถือกัน
ว่าเป็นคนสูงสุดของมนุษย คือมันมีจิตใจสูง ถ้า
เป็นเหล่ากอของมनुจริง มนุษย์ก็ต้องมีจิตใจสูง
อย่างมनु เราเอาง่ายๆ ว่า ตัวหนังสือนั่นแหละ
พอแล้ว *মনে* แปลว่า *ใจ* *อุษยะ* แปลว่าสูง
มนุษย์ ก็แปลว่า *ใจสูง* แล้วก็มาเป็นคนใจสูง
เสีย ก็มีระบบแห่งการสืบพันธุ์อย่างคนมีใจสูง
เขาก็มีการเป็นอยู่เป็นคู่ ของบุคคลที่มีใจสูง
ไม่ใช่ปล่อยให้ไปตามกิเลส ไม่ได้รับจ้างกิเลส ถ้า
เป็นมนุษยมีอุดมคติมันก็ต้องทำอะไรอย่าง
มนุษย

ฉะนั้นการแต่งงานการสมรสอย่างมี
อุดมคติ มันไม่ใช่อย่างเดียวกับการสืบพันธุ์ตาม
ธรรมชาติของสัตว์ที่ไม่รู้อะไรเลย คือเป็นลูกจ้าง
ธรรมชาติ รับจ้างสืบพันธุ์

ทีนี้เป็นผู้เมียอุดมคติอย่างไร รายละเอียดมันก็มีอยู่แล้วในหนังสือหน้าห้าตำรับ
ตำรา ไม่ต้องเอามาจรรยาไนในที่นี้ให้มันกินเวลา
อย่างว่าหนังสือธรรมะ *นวกวาท* ไปซื้อมาเล่ม
หนึ่งไม่กี่สตางค์ ก็ได้ยกเอาพระสูตรทั้งหลายที่
พูดถึงเรื่องเป็นภรรยาสามีอย่างไร ที่อุดมคติดี
ที่สุดอย่างไรเอามาศึกษา มันก็ศีลธรรมที่รู้ๆ กัน
อยู่นี้ ความซื่อสัตย์ ความกตัญญู ความรัก ความ
สามัคคี ที่ประกอบไปด้วยธรรม ไม่ประกอบไป
ด้วยกิเลส ถ้าไม่เอาธรรมะเข้ามา ความรู้สึก
ตามสัญชาตญาณอันนี้จะต่ำ เป็นไปตาม
อำนาจของกิเลส ถ้ามีธรรมะเข้ามามันอยู่อีก

ระบบหนึ่ง แม้ว่าจะเป็นอย่างเป็น เป็นคนคู่ เป็นสามีภรรยา มันก็มีความถูกต้อง ดีกว่าที่ปล่อยไปตาม ธรรมชาติ ของสัตว์ที่ไม่รู้อะไร เราไปศึกษาดูเถอะ ระบบที่ปฏิบัติตามที่พระพุทธเจ้าได้ตรัสไว้ในสูตรต่างๆ เขารวมเอาไว้หนังสือเล่มที่ว่า ก็เป็นผู้ที่มีธรรมะกำกับในการอยู่กันเป็นคู่

อยากจะแนะนำคำว่า อุโบสถศีล อีกครั้งหนึ่ง วันแรกมาก็แนะนำควรจะถืออุโบสถศีลกันบ้าง ถือกันก็คนก็ไม่ทราบ ศีลแปดมันมีระเบียบเหมาะสมสำหรับฆราวาส ที่เกี่ยวกับการสืบพันธุ์นี้ก็ควบคุมได้ ไม่ใช่สิ่งที่ต้องทำทุกวัน หรือว่าทำด้วยความหลงใหล หลับหูหลับตา มันต้องควบคุมได้ ต้องอยู่ในระยะ ในเวลา หรือว่าในปริมาณที่มันเหมาะสม แล้วศีลข้อ ๖ นั้นไม่กินอาหารส่วนเกิน ศีลข้อ ๗ ไม่บำรุงบำเรอร่างกาย

ด้วยการฟ้อนรำขับร้อง ลูบทาประดับประดาที่
มันเป็นส่วนเกิน และศีลข้อที่ ๘ ก็ไม่มีเครื่องใช้
ไม้สอยที่มันเกิน ที่มันแพงเกินดีเกิน

นี่ก็เป็นกฎเกณฑ์อันหนึ่ง สำหรับความ
เป็นฆราวาส เป็นศฤงคารที่ดี ส่วนที่ ๕ ข้อ ที่เป็น
ศีล ๕ นั้น รู้แล้วไม่อธิบาย อยากจะเน้นอีกทีหนึ่งว่า
ให้พยายามมีอุโบสถศีลเครื่องป้องกันการเกิน
ป้องกันการเรื่องเกิน กันไว้บ้าง อย่าดูถูกว่าเป็นของ
โง่งงมงายพันสมัย ขอให้ศึกษาเรื่องอุโบสถ
ศีลให้ดีๆ จะพบความหมายที่ดี แล้วก็จะพบ
เรื่องการเป็นอยู่อย่างชีวิตคู่ที่ดี ที่จะไม่เกิด
อันตรายหมายความว่าอย่างนั้น คิหิปฏิบัติที่
สมบูรณ์มันก็อยู่ด้วยการมีศีลอย่างที่ว่านี้ แล้วก็
มีธรรมะอย่างที่บอกให้ไปค้นไปศึกษา

ทีนี้ก็ความหมายมันก็เปลี่ยน คือว่าเรา
อยู่เพื่อจะเป็นมนุษย์ที่ดีในโลก ไม่ใช่มาอยู่เพื่อ

มัวเมากามารมณ ถ้ามัวเมากามารมณมันก็
เตลิดเปิดเปิงไปในทางที่น่าเกลียดน่าชัง จนใน
ที่สุดมันก็ล้มเหลวมันก็วินาศ

ทีนี้เรามาควบคุมได้ แล้วก็เป็มนมนุษย์ที่
ดี เพื่อว่าโลกนี้มันจะมีสิ่งที่มีค่าคือมีมนุษย์ที่ดี
ถ้าโลกนี้มันไม่มีมนุษย์ที่ดีที่ถูกต้อง โลกนี้ก็ไม่มีความ
กลับจะเป็นนรกไปเสียอีก เป็มนมนุษย์กันให้ถูก
ต้องแม้ที่เป็นชีวิตคู่มันก็ทำให้โลกนี้มันน่าดู ให้
มันมีค่า เพราะว่าเรื่องชีวิตคู่นี้มันหลีกเลี่ยงไม่ได้แล้ว
มันเป็นเรื่องของธรรมชาติแล้ว สำหรับผู้ที่หลีกเลี่ยง
ไม่ได้ มันเป็นเรื่องของธรรมชาติแล้วก็ ผสมโรง
กับมัน ให้เป็มนมีชีวิตคู่ที่ดี ที่ถูกต้อง ที่ไม่เป็มน
อันตรายแก่โลก นี้เรียกว่าพูดไปกลางๆ ตาม
ธรรมดาสามัญ

เอ้า ทีนี้อยากจะมีเป็มนความลับที่สูงขึ้น
ไปอีก ก็คือว่า ชีวิตคู่นี้ควรจะให้มันมีความ

หมายเป็นเพื่อน เป็นเพื่อนชีวิต จะเรียกว่าเป็นเพื่อนคู่ชีวิตก็ได้ เป็นเพื่อนคู่ชีวิตก็ได้ แต่ไม่ใช่คู่ชีวิตสำหรับจะบ้ากัน เป็นคู่ชีวิตที่เราจะทำให้มันถูกต้อง เป็นเพื่อนที่จะมีการประพาศิกระทำที่ถูกต้อง แล้วจะได้แบ่งเบาภาระหนักให้ลดลงครึ่งหนึ่ง ถ้าว่ามนุษย์เกิดมาทีหนึ่งจะต้องทำอะไรบ้าง เต็มอัตรา เต็มมาตรฐานของมันมีเท่าไร ชีวิตคู่นี้มีขึ้นเพื่อแบ่งเบาภาระคนละครึ่ง ให้ความยากลำบากมันเหลือกันคนละครึ่ง มันก็ไม่หนักเท่ากับทำคนเดียว ถ้าอย่างนี้เราก็เรียกว่ามันเป็นเพื่อนชีวิตหรือเป็นคู่ชีวิตที่เป็นเพื่อน เพื่อให้หน้าที่ของมนุษย์มันง่ายลงเหลืออยู่ครึ่งหนึ่งแบ่งกันคนละครึ่ง การเป็นมนุษย์นั้นมันก็จะเบาสบายขึ้น ถ้าเราใช้ชีวิตคู่นี้อย่างถูกต้อง

ทีนี้จะเลยไปถึงว่า เพื่อนนี้จะไปไหนกัน
อุดมคติสูงสุด มันไปนิพพาน ฉะนั้นถ้าชีวิตคู่

ไหนสูงสุด มันจะเป็นคู่ปรึกษาหารือเพื่อไป
นิพพาน มันจะกลายเป็นว่าไม่เดินคนเดียว ไม่
เปล่าเปลี่ยว เพราะมันมีเพื่อนสำหรับปรึกษา
หารือ ถ้าไม่เข้าใจก็จะดูเป็นพูดเล่น ถ้าเข้าใจจะ
รู้ว่ามันมีประโยชน์ คือ ผัวเมียอุดมคติ มนุษย์ที่
เป็นสามีภรรยาอุดมคติประกอบอยู่ด้วยธรรมะ
นั้น มันจะเป็นการปรึกษาธรรมะไปในเนื้อใน
ตัวของมัน ศึกษาเรื่องอนิจจัง ทุกขัง อนัตตา
อยู่ในตัวชีวิตนั่นเอง เพราะว่ามันมีชีวิตอย่าง
ฉะราวาส มันก็ต้องเผชิญกับสิ่งที่แสดงอนิจจัง
ทุกขัง อนัตตา เป็นทุกข์ล้มลุกคลุกคลาน ถ้า
เขาสามารถควบคุมได้ มันก็คือสอนให้รู้เรื่อง
อนิจจัง ทุกขัง อนัตตา

ฉะนั้นผัวเมียคู่นั้น เขาศึกษาชีวิตในแง่
ของความจริงสูงสุดคืออนิจจัง ทุกขัง อนัตตา
เรื่อยๆ ไป เขาจึงไม่เคยทะเลาะกัน เขาไม่เคยกัด

กัน เขาไม่เคยหึงเคยหวงกัน เขาไม่ทำอะไรอย่าง
ที่คนธรรมดา มันทำ มันก็เลยกลายเป็นเพื่อน
เดินทางไปสู่ธรรมะสูงสุดคือนิพพาน

ฟังแล้วไม่น่าเชื่อ หลายคนคงไม่ยอม
เชื่อว่า ชีวิตคู่ถ้าเป็นไปถูกต้องแล้ว มันเป็นเพื่อน
เดินทางไปในิพพาน ก็คือรู้เรื่องต่างๆ ฝ่ายโลกนี้ดี
ดีถึงที่สุดแล้วไม่มีที่ไปไหนแล้ว ไปไหนไม่ถูกแล้ว
นอกจากไปในิพพาน ถ้าคนเรารู้เรื่องฝ่ายนี้หมด
ไม่มีอะไรดี ไม่มีอะไรน่าบูชา น่าสรรเสริญ มันก็
เหลือแต่ฝ่ายโน้น แล้วมันก็มุ่งฝ่ายโน้น ก็เป็น
เพื่อนที่จะเดินทางไปฝ่ายโน้นก็เพื่อนิพพาน

แล้วยังแถมอีกว่า ถ้ามีลูกออกมา มี
หลานออกมา ก็จะทำให้มันเป็นทายาทสำหรับเดิน
ทางไปในิพพาน ถ้าพ่อแม่มันไปไม่ถึงมันหลาน
ตัวมเตี้ยมอยู่ที่นี่ มันตายเสียก่อน ให้ลูกหลา
นมันน่าจะเดินต่อไป แล้วมนุษยชาติในความหมาย
รวมๆ นี้จะมีการถึงนิพพาน ถ้า *generation* นี้

มันไม่ถึง *generation* ต่อๆๆ ไปก็ต้องถึง เรา
จึงมีลูกมีหลาน เป็นทายาทสำหรับเดินทางให้
พ่อแม่มัน เดินต่อๆๆ ไป จนกว่าจะถึงนิพพาน
ฉะนั้นผู้เมื่อยคู้มันก็เลยมีลักษณะว่า
เป็นเพื่อนเดินทางไปนิพพาน หรือว่ามันจะเหลือ
ทายาทไว้สำหรับให้เดินต่อ ถ้าว่ามันเองเดินไม่
ถึง นี้เรียกว่าผู้เมื่อยอุคตมคติ หรือว่าชีวิตคู้ที่มัน
เป็นอุคตมคติ มันมากสูงสุดได้เพียงเท่านั้นแหละ
มันไม่ไปไกลมากกว่านี้ได้ คือจะเป็นผู้เมื่อย
ปฏิบัติธรรมะถูกต้องตามความหมายของคำว่า
มนุษย เป็นมนุษยตัวอย่าง ไม่ทำผิดพลาดใน
เรื่องนี้ ไม่รับจ้างธรรมชาติด้วยกามารมณ์ เพื่อ
สิ่งก็ตามธรรมดาไม่ยอมทำ แล้วเขาก็รู้อะไรมาก
ขึ้นในชีวิต เป็นเพื่อนปรึกษาหาหรือรู้ความจริง
ของชีวิต นี้เรียกว่าเขาเป็นเพื่อนเดินทางไปสู่
นิพพาน

ถ้าว่ามีลูกมีหลานออกมาก็จัดไว้เป็น
ทายาทสำหรับเดินต่อ เมื่อพ่อแม่มันเดินไม่ถึง
มันก็มีการถึงนิพพาน ในนามของมนุษย์นั่นเอง
ในนามของมนุษยชาติ ฉะนั้นเรามีชีวิตคู่อย่างนี้
จะถือว่าสูงสุดของอุดมคติ ชีวิตที่ต้องอยู่กันเป็น
คู่มันก็มีอุดมคติเพียงเท่านี้

นี่ถ้าว่าอยากจะให้ดีไปกว่านั้นไกลไป
กว่านั้นอีก มันก็ยังมี แต่คุณไม่ได้ถามใช่ไหม ไม่
ได้พูดถึง ก็เอามาพูดเสียเลยก็ได้ให้มันจบเรื่อง
ว่าถ้ามันดีไป ไปไกลกว่านั้นอีก มันก็จะเลยเรื่อง
ของความเป็นเพศคู่ มันจะพ้นความเป็นเพศคู่
คือว่าเราจะอยู่อย่างที่ไม่รับจ้างกิเลส ไม่รับจ้าง
กามารมณ์ เราผ่านมา ผ่านมา จนได้เป็นสามี
ภรรยา เป็นคุณพ่อคุณแม่ คุณตาคุณยาย ที่รู้
เรื่องเหล่านี้ดีแล้ว จิตใจมันไม่ตกเป็นทาสอย่าง
นั้นอีกแล้ว

มันก็ต้องการที่จะอยู่เหนือนั้นคือมุ่ง
หมายพระนิพพาน เป็นชีวิตที่หมดความหมาย
ของการที่ผูกพันกันเป็นคู่ มันก็ต่างคนต่างที่จะ
ไปนิพพาน เป็นชีวิตสูงสุดจุดสุดท้าย จนเรียกกัน
ว่าสมรสกับนิพพาน แทนที่จะสมรสด้วยคู่ครอง
มนุษย์ด้วยกัน แต่มันกลายเป็นมีจิตใจพอใจรส
ของนิพพาน ไม่พอใจรสของโลกที่อยู่กันอย่าง
โลกๆ ก็เรียกว่า สมรสกับนิพพาน หรือว่าสมรส
กับสุญญตา คือความว่างจากตัวกู เต็มใจนี้จิตไป
สมรสกับสุญญตาเสียแล้ว คือความว่างจากตัวกู
เป็นที่ดับสิ้นสุดแห่งตัวกู และกลายเป็นชีวิต
นิรันดร

เธอคงจะเคยได้ยินกันบ้างแล้ว ชีวิต
นิรันดร ไม่รู้จักเปลี่ยนแปลง ไม่รู้จักดับ ไม่รู้จัก
สิ้นสุด ที่ว่ามันเหนือเพศคู่ มันก็เป็นอย่างนี้
เหนือความเป็นคู่ มันอาจจะเป็นเรื่องใหม่ แผลก
เกินไป สำหรับคนเดี๋ยวนี้จะฟังก็ได้

คำว่าสมรสมันแปลว่า มีรสที่เป็นที่
พอใจ เดียวนี้จิตมันพอใจรสของความอยู่เหนือ
โลก เหนือรสของกามารมณ์ เหนือรสของ
อารมณ์ที่เป็นไปทางตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ จะ
เป็นชั้นไหนก็ตามใจ หรือแม้แต่ชั้นเป็นนามธรรม
เป็นเกียรติยศชื่อเสียง เป็นดีเป็นเด่นอะไร มันก็
ชี้เกี้ยวเหน้อยแล้ว เป็นคนดีจนชี้เกี้ยวเหน้อย
มันก็เลยขึ้นไปจนถึงกับว่า ไปเป็นความว่างหรือ
เป็นนิพพาน

เรื่องอย่างนี้ตามปกติ มันเป็นเรื่องของ
คนที่ได้ผ่านชีวิตธรรมดาๆ แล้ว มันเป็นเรื่องของ
คนอายุมาก ที่ได้ผ่านชีวิตธรรมดาอย่างถูกต้อง
ของความเป็นมนุษย์ที่ดีที่สุดอย่างที่ว่ามาแล้ว
เมื่อตะกี้ ทีนี้มันไม่มีทางไปไหนมันก็เลยออกไป
โน้น ก็เรียกว่า ออกไป ใช้คำว่า ออกไป ฝั่งนี้หรือ
โลกนี้มันก็มีแต่เรื่องอย่างนี้ ดีที่สุดมันก็อยู่ที่นี้

มันก็ดี อยู่ที่ตรงนี้ มันไม่สิ้นสุดแห่งความทุกข์ มันต้องออกไปจากนี้ ต้องออกไปหมดจากนี้ จึงจะไปฝั่งโน้นคือฝั่งนิพพาน หรือฝั่งที่มันว่าง ฟากที่มันว่าง

จิตใจฝ่ายที่มันว่างนั้นแหละปลายทางของชีวิต เดียวนี้มันพ้นจากความเป็นคู่ คู่ ผัวคู่เมีย คู่ตัวผู้ คู่ตัวเมียแล้ว มันไปมีอย่างว่าง มีอย่างนิพพาน เป็นชีวิตเดียวนิรันดร มันเข้าถึงความไม่มีตัวตน แล้วมันก็ไม่รู้จักตาย เพราะความไม่รู้จักตายแห่งตัวตนเขาเรียกว่านิรันดรชีวิตนิรันดร หลังจากชีวิตคู่ที่สมบูรณ์แบบแล้ว ไม่มีทางออกไปไหนนอกจากชีวิตนิรันดร ถ้าใครต้องการก็พยายามทำชีวิตแบบคู่นี้ให้ดีที่สุด พอถึงดีที่สุดมันก็จะสิ้นหัว มันก็เท่านั้น มันมีเท่านั้น ก็เลยออกไปฝ่ายโน้นต่อไป จึงเป็นเรื่องของคน ที่ผ่านโลกอย่างธรรมดาดีมาอย่างดีแล้ว จนไม่

อาลัยอาวรณ์อยู่ที่นี้แล้ว จึงจะออกไปจากโลก
ชนิดนี้ อย่างนี้เขาเรียกว่าเหนือโลก หรือพ้นโลก
ไปเป็นชีวิตที่นิรันดร

แต่อยากจะบอกว่าไม่ได้หมายความว่า
จะต้องไปเป็นผ้าเป็นเมีย เป็นลูกเป็นหลาน เป็น
อะไรอย่างโชกโชกก่อนแล้ว จึงจะสามารถข้าม
ไปฝั่งโน้นได้ เพราะว่าเรื่องราวในพระคัมภีร์ ก็มี
คนที่ประอรหันต์ตั้งแต่ยังเป็นเด็กเป็นเณรก็
มีน่าสนใจ เรื่องราวในพระคัมภีร์ มีคนเป็นพระ
อรหันต์ได้ตั้งแต่เป็นสามเณร อายุสิบกว่าปี ดู
เหมือนตั้ง ๗ คน ๘ คน มันก็น่าสนใจอยู่ว่าคน
ชนิดนี้ไม่ได้ผ่านความมีเหย้ามีเรือน ความมี
เหมือนที่เราจะต้องมีจะต้องผ่าน แต่เขาไปศึกษา
จุดสำคัญที่สุด คือว่าจุดที่มีค่าทางกามารมณ์
ทางอะไรต่างๆ นี้ เมื่อมองเห็นว่าเท่านั้นเอง เช่น
นั้นเอง แคนั้นเอง ไม่วิเศษวิโสไปกว่านี้ แล้วก็

เลยไม่เอา เลิกโดยไม่ต้องไปลอง เพราะว่า
ทั้งหมด ทั้งหมดมันสำคัญอยู่ที่ เวทนา

เวทนาที่เอรีดอรรอยแก่ความรู้สึก เป็น
จุดที่เราจะศึกษาได้ เพื่อไม่ต้องไปลองให้มัน
ตลอดให้มันทุกเรื่องทุกราว เพราะอะไรๆ
ก็ตาม มันมาอยู่แค่เวทนาที่หลอกหลอน ที่
เป็นสุข ทางตา ก็เพื่อเวทนานี้ ทางหู ก็เพื่อเวทนา
นี้ ทางจมูก ทางกลิ่น ทางผิวหนัง ทางใจ มันก็
เพื่อเวทนาอันนี้ ถ้าเด็กคนหนึ่งเขาได้รับการสั่ง
สอนอบรมให้เห็นความจริงของสิ่งที่เรียกว่า
เวทนานี้ เขาปฏิเสธที่เดียวตลอดโลกได้เลย

ฉะนั้นจึงเป็นพระอรหันต์ได้ ในอายุ
เพียงสิบกว่าปี นี่เอามาเล่า ไม่ใช่ได้เห็นเอง ใน
คัมภีร์มันมีอยู่อย่างนี้ เอามาเล่าให้ฟัง ซึ่งเราก็
ควรจะสนใจแล้วก็ศึกษาดูบ้างว่าจิตใจนี้เป็นของ
ประหลาด ถ้าอบรมถูกวิธีแล้วมันกระโดดยาวๆ
กระโดดไกลยิ่งกว่าพวกคอมมิวนิสต์เสียอีก แล้ว

มันก็ไปสู่นอกโลกได้ เรียกว่าเป็นโลกุตตระ เป็นเรื่อง
ที่ควรมาศึกษาไว้ด้วยในฐานะเป็นเรื่องของชีวิต
ชีวิตคู่อย่างดีที่สุด มันก็ได้แต่ว่าเป็น
เพื่อนเดินทางไปนิพพาน ทั้งลูกทั้งหลานไว้ให้
เดินต่อ มันจบแค่นั้น ถ้ามันเป็นชีวิตเดียวมันก็
โดดไปไกลออกไปจากโลกเป็นชีวิตนิรันดร มัน
เป็นความว่าง ไม่เรียกว่าเดี่ยวไม่เรียกว่าคู่ก็ได้
มันเป็นความว่าง

เอาละ วันนี้เราพูดกันถึงเรื่อง ชีวิตคู่
หรือชีวิตที่ต้องอยู่กันเป็นคู่ ก็มีศีลธรรมเฉพาะ
ของชีวิตที่ต้องอยู่ กันเป็นคู่ ไปศึกษาโดยราย
ละเอียดให้มากขึ้น

นี่มันเป็นหัวข้อหรือเค้าเรื่องเท่านั้น ไป
ศึกษาศีลธรรมรายละเอียดของชีวิตที่ต้องอยู่กัน
เป็นคู่ แล้วประพฤติปฏิบัติให้ถูกต้อง จะไม่มี
ความเจ็บปวดร้าวอะไร และการขวนขวาย

ของเราไม่ใช่เพื่อรับจ้างกิเลสณะ ไม่ใช่เพื่อรับจ้าง
กามารมณ์ เราทำได้เต็มที่ อดส่ำหัดศึกษาเล่า
เรียน ประกอบการงาน หาอาชีพ แล้วก็ทำให้ดี
ที่สุด ก็เพื่อความเป็นมนุษย์ที่เดินทางไปอย่างถูก
ต้อง ไม่ใช่เพื่อรับใช้กามารมณ์

ขอให้รู้จักชีวิตคู่ชนิดที่รับใช้กามารมณ์
และชีวิตคู่ที่เป็นเพื่อนเดินทางออกไปสู่พระ
นิพพาน มีลูกหลานสำหรับเดินต่อกันไว้ให้ดีๆ
แล้วเลือกเอาให้มันถูกเรื่องถูกราว มันก็ไม่มีอะไร
ดีกว่านี้

ขอยุติการบรรยายวันนี้ เพียงเท่านี้.

รายชื่อผู้ร่วมสมทบทุน

คุณกนกพร อัมพวัน
คุณกฤษฎา หลีอาภรณ์
คุณกัลยา ตั้งพัฒนธนา
คุณกิม แซ่อื้อ
คุณข้าวทิพย์ โปะแดง
คุณจิรวรรณ พวงมณี
คุณชวณพิศ ประเสริฐเวทย์มนต์
คุณเชิดชัย ปิยกุลมาลา
คุณณัฐรดา สดใส
คุณทิวา จิรพัฒนกุล
คุณธัญญรัตน์ สิริโชคชัยชาญ
คุณฉันทยา โรจนาเปรมสุข
คุณบรรจวบ – คุณน้อมใจ พงษ์พานิช
คุณปฎิมาพร กุลสุจริตทรัพย์
คุณปรีชา – คุณสุกัญญา คงธนารัตน์
คุณปรีชา และ ฐาปน ชัยโรจน์
คุณพวงภรณ์ อนันตภรณ์

รายชื่อผู้ร่วมสมทบทุน

คุณพรชนก จันทร์พรหม

คุณพรศรี บุญบรรเจิดศรี

คุณพร้อม จุฑาเดมิย์

คุณพันธ์ทิพย์ กัลยาณมิตร

คุณไพลิน จิรพัฒน์กุล

นายแพทย์เผด็จ ศรีคชา

คุณมารยาท อุ่นพันธ์

คุณรวิภัทร ภูศานวงศ์

คุณวิลาวรรณ แซ่อ้อ

คุณวีรเมน รามางกูร

นายแพทย์สมชัย วงศ์เวชสวัสดิ์

คุณสุกัญญา มากวิจิตร

คุณสุวิมนต์ ทวีสมบุญญาติ

คุณเสาวลักษณ์ และคุณสมชัย บุญโพธิ์อภิชาติ

คุณอภิรดี พงษ์พานิช

ครอบครัวพงษ์พานิช

บริษัท พอเพียงเทคโนโลยี จำกัด

ใบสมัครสมาชิก หนังสือธรรมะเล่มน้อย

เลขที่สมาชิก (สำหรับท่านที่สมัครใหม่ให้เว้นไว้)

กรุณารอกข้อมูลตัวบรรจงและครบถ้วน เพื่อสิทธิประโยชน์ที่ท่านจะได้รับ
วันที่

ชื่อ - นามสกุล

ที่อยู่ในการจัดส่งเอกสาร

ชื่อหมู่บ้าน/อาคาร เลขที่ หมู่ที่

ชอย ถนน ตำบล/แขวง

อำเภอ/เขต จังหวัด รหัสไปรษณีย์

เบอร์โทรศัพท์ที่สามารถติดต่อได้

อีเมล

ท่านต้องการสมัครสมาชิกหนังสือธรรมะเล่มน้อย

- ๑ ปี จำนวน ๑๒ เล่ม เท่ากับ ๑๓๒ บาท
- ๒ ปี จำนวน ๒๔ เล่ม เท่ากับ ๒๖๔ บาท

โอนเงินค่าสมทบการผลิตมาที่

ชื่อบัญชี “มูลนิธิหอจดหมายเหตุพุทธทาส อินทปัญโญ”

บัญชีออมทรัพย์ เลขที่ ๑๑๑-๒-๙๖๒๙๕-๘

ธนาคารไทยพาณิชย์ สาขาสำนักรัชโยธิน

พร้อมทั้งส่งหลักฐานใบโอนและแบบฟอร์มด้านบนโดยวิธีใดวิธีหนึ่ง ดังนี้

๑. ทางไปรษณีย์

ที่อยู่ ฝ่ายผลิตหนังสือและสื่อธรรม (ธรรมะเล่มน้อย)

มูลนิธิหอจดหมายเหตุพุทธทาส อินทปัญโญ

สวนวชิรเบญจทัศ ถนนนิคมรถไฟสาย ๒ แขวงจตุจักร

เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร ๑๐๙๐๐

๒. ทางโทรสาร : ๐ ๒๙๓๖ ๒๙๐๐

เขียนหัวแฟกซ์ถึง ภัทร ปัญญาจัน (ธรรมะเล่มน้อย)

๓. อีเมล : bookclub@bia.or.th

หมายเหตุสำหรับสมาชิกเก่า

- หากท่านต้องการเปลี่ยนแปลงที่อยู่ในการจัดส่งหนังสือ กรุณากรอกแบบฟอร์มด้านบนแล้วส่งกลับมาตามที่อยู่ด้านบน
- หากท่านต้องการต่ออายุสมาชิกหนังสือธรรมะเล่มน้อย กรุณาโอนเงินสมทบการผลิต ตามรายละเอียดด้านบน

กิจกรรมของสวนโมกข์กรุงเทพ

การบริหารงานทางธรรมให้เกิดการมีส่วนร่วมในธรรม ในหลากหลายลักษณะ อาทิ ทำเอง ร่วมมือกันทำ และธรรมภาคีทำให้ ทำขึ้นภายในและภายนอกทั้งที่เป็นกิจกรรมประจำ และทำเป็นครั้งคราว โดยกิจกรรมบางส่วนที่เกิดขึ้นภายในประกอบด้วย ดังนี้

การเจริญสติภาวนา สวดมนต์ทำวัตรและเจริญจิตตภาวนาอานาปานสติ ทุกวันจันทร์-ศุกร์ เวลา ๑๗.๓๐ - ๑๘.๓๐ น. ทุกวันเสาร์-อาทิตย์ ๒ รอบ ๐๘.๓๐ - ๐๙.๓๐ น., ๑๗.๐๐ - ๑๘.๐๐ น., **สมาธิภาวนา** ทุกวันอาทิตย์ เวลา ๑๓.๐๐ - ๑๗.๐๐ น. **อานาปานสติภาวนากับพุทธทาสภิกขุ** โดยกลุ่มอยู่เย็นเป็นประโยชน์ เวลา ๑๖.๐๐ - ๑๘.๓๐ น. (ทุกวันพุธ - พุธหัดสบดี) **เจริญสติแบบเคลื่อนไหว** เวลา ๐๘.๓๐ - ๑๗.๐๐ น. (ทุกวันเสาร์ - อาทิตย์ ๘.๓๐-๑๒.๐๐ สัปดาห์ที่ ๒ ของเดือน), **วันแห่งสติกับหมู่บ้านพลัม** เวลา ๐๗.๐๐ - ๑๗.๐๐ น. (ทุกวันเสาร์ สัปดาห์ที่ ๓ ของเดือน)

กายบริหารเพื่อจิตตภาวนา โยคะในสวนธรรมกับสถาบันโยคะวิชาการ

อบรมเพื่อพัฒนาชีวิต เวทีธรรม ธรรมวาที, เพลินธรรมนำชม, ธรรมนิทรรศการ เป็นต้น

สาระธรรมบันเทิง ดูหนังหาแก่นธรรม (ทุกวันอาทิตย์แรกของเดือน เวลา ๑๕.๐๐ - ๑๘.๐๐ น.)

#instaDham

- ❤ เพราะธรรมะมีอยู่ในทุกที่
- 💬 หอดงหมายเหตุพุทธรทาส อินทปัญโญ (สวนโมคข์ กรุงเทพ) จึงอยากรชวนทุกคนมาร่วมกันฝีกมองโลกอย่างเป็นธรรมผ่าน instagram

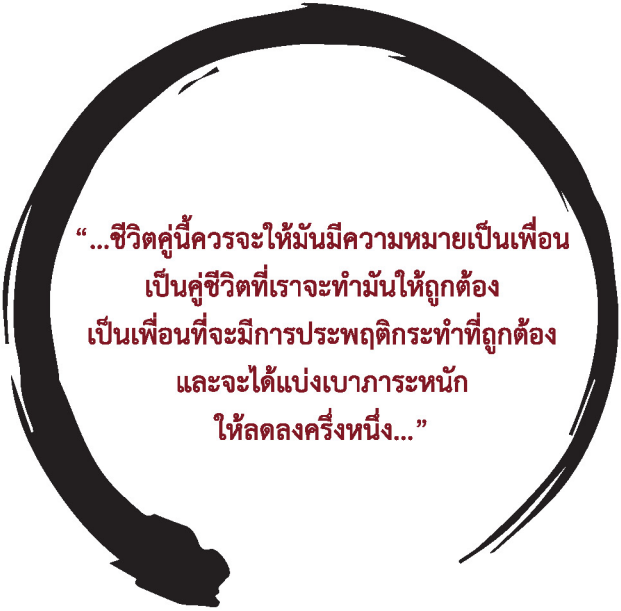
ด้วยการถ่ายรูปแล้วเขียนธรรมะที่เห็นไว้ใต้ภาพ พร้อมระบุสถานที่แล้ว [#instadham](#) หรือ post ลงใน facebook [instadham](#)

เราจะคัดเลือกเพื่อรวมเป็นหนังสือภาพฉบับพิเศษที่ธรรมมาจากทุกคน และนำไปจัดนิทรรศการภาพถ่ายที่ทุกคนได้ธรรมร่วมกันในงานวัดลอยฟ้า#๒ กลางปีนี้

..เมื่อดวงตาเห็นรูป ดวงตาจึงเห็นธรรม

Like Comment

“...ชีวิตคู่นี้ควรจะให้มันมีความหมายเป็นเพื่อน
เป็นคู่ชีวิตที่เราจะทำมันให้ถูกต้อง
เป็นเพื่อนที่จะมีการประพาดิกระทำที่ถูกต้อง
และจะได้แบ่งเบาภาระหนัก
ให้ลดลงครึ่งหนึ่ง...”

สมทบการผลิต ๘ บาท

5 50000 101821 9